

MAZĀ MATEMĀTIKAS UNIVERSITĀTE

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Fazer

FIZMAT.LV

MATEMĀTISKĀ MODELĒŠANA

LU FMF pētniece, doktorante

Sanda Blomkalna

LU FMF vadošais pētnieks

Uldis Strautiņš

MATEMĂTIKA

REALITĂTE

KĀDS BŪS LAIKS?

CIK AUGSTS?

CIK SMAGS?

CIK VECS?

VAI IZKUSĪS?

CIK ILGI JĀIET?

CIK DZIĻŠ?

KUR ES VISPĀR ESMU?

Nometne
LAIME

Nometne
BAIGAIS PĒC

KĀ PIELIETOT MATEMĀTIKU?

MATEMĀTISKAIS MODELIS

Balstīts uz reālu problēmu, konkrēts mērķis

Procesu aprakstīšana un to iznākumu paredzēšana

Ideju pārbaudīšana

Salīdzinoši lēts un ātrs variants

Procesu, sistēmu vai to darbības attēlošana ar matemātisku izteiksmju palīdzību.

/Akadēmiskā terminu datubāze/

MATEMĀTISKAIS MODELIS

Balstīts uz reālu problēmu, konkrēts mērķis

Procesu aprakstīšana un to iznākumu paredzēšana

Ideju pārbaudīšana

Salīdzinoši lēts un ātrs variants

Modelis ir jebkas, ko izmanto (vai var izmantot) kaut kā cita vietā kaut kādam nolūkam.

/K. Podnieks/

MATEMĀTISKAIS MODELIS

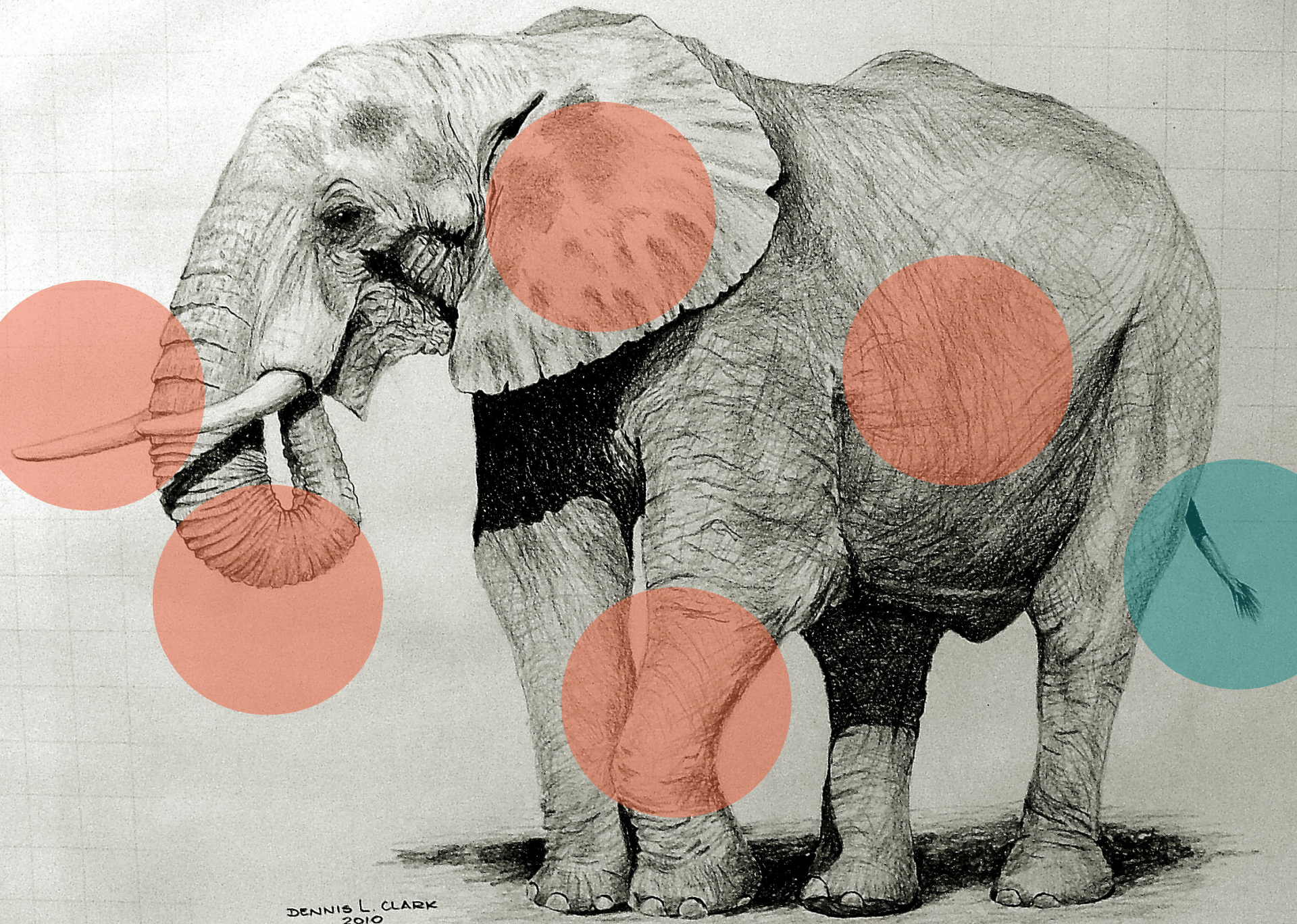
Nav labākā modeļa

Nav precīzs

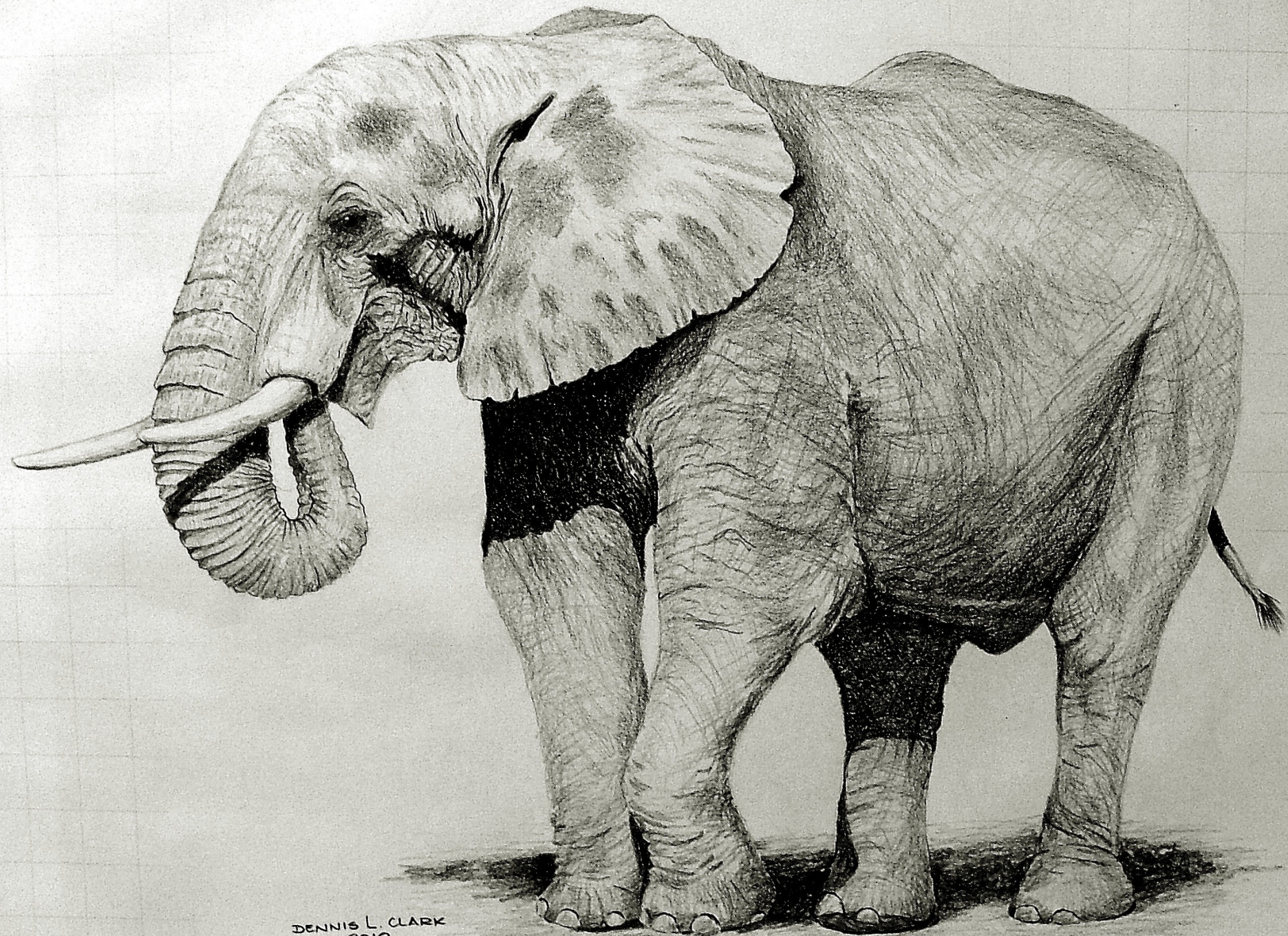
Vai ir noderīgs?

Eksperimenti

DENNIS L. CLARK
2010

DENNIS L. CLARK
2010

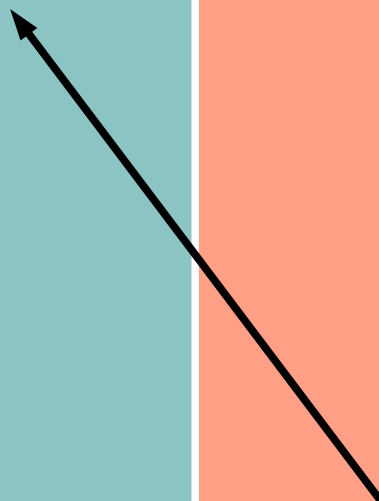
REĀLĀ
PROBLĒMA

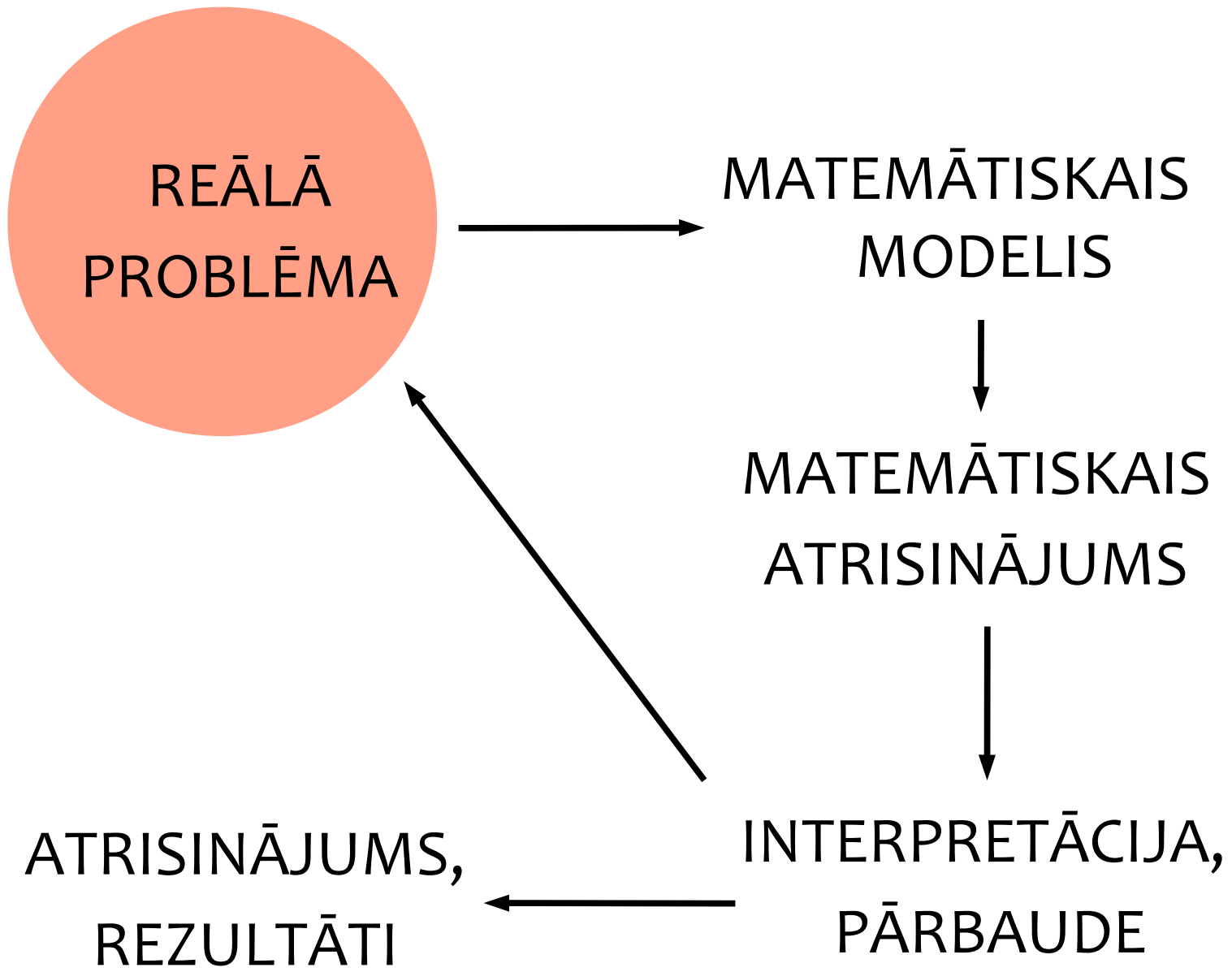
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

UZDEVUMS

Inese devās uz veikalu, kas atrodas 2 km attālumā. Pēc dažām minūtēm viņas brālis Māris pa to pašu ceļu brauc ar riteni. Ja Inese iet ar ātrumu 80 m minūtē, bet Māris brauc ar ātrumu 230 m minūtē, pēc cik ilga laika Māris panāks Inesi, pieņemot, ka Māris izbrauc 10 minūtes pēc Ineses aiziešanas?

UZDEVUMS.2 GPS dati:

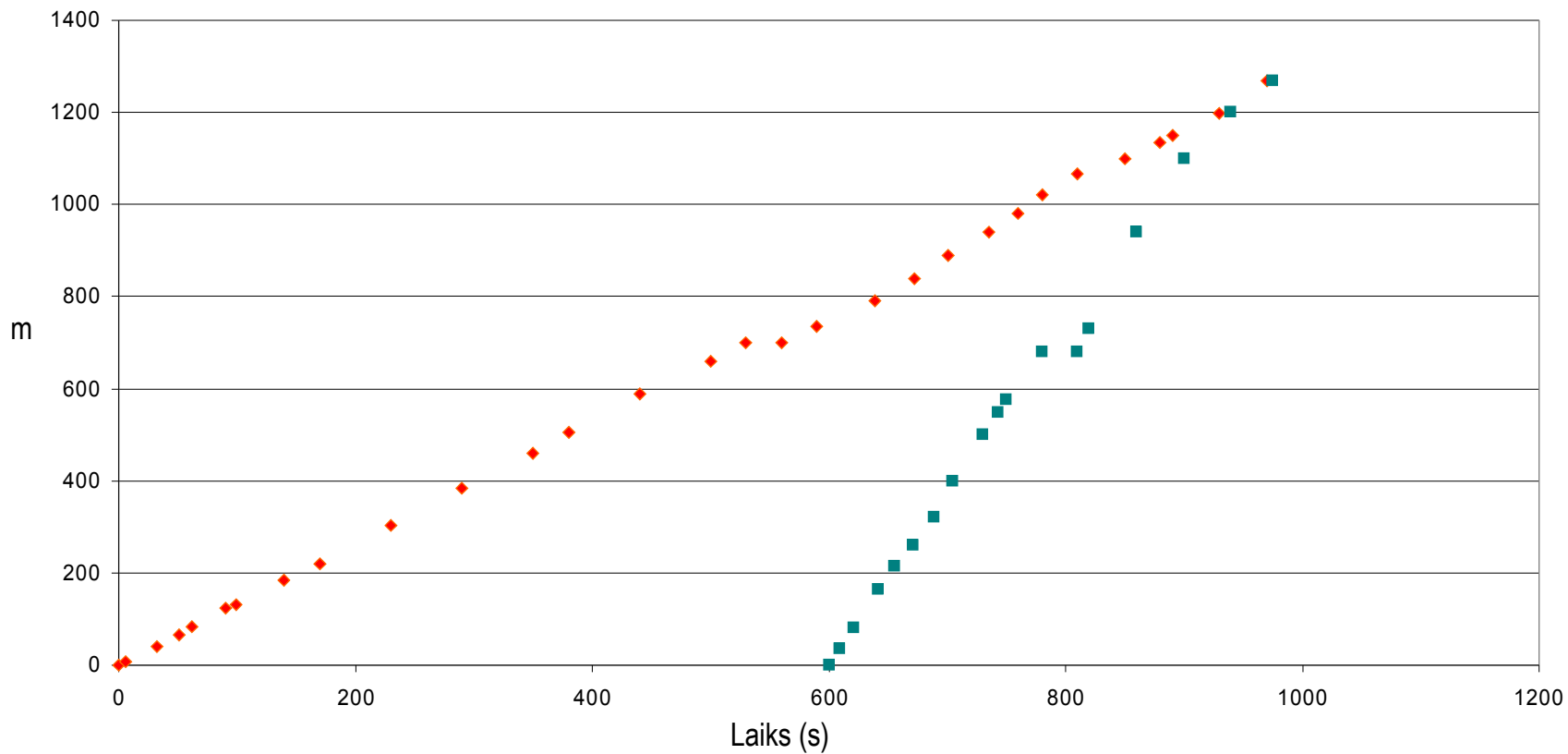
Inese

Attālums (m)	0	7,5	18	41	58,6	64,6	84	106	125	132,2	146	...
Laiks (s)	0	6	15	32	45	51	62	78	90	99	110	...

Māris

Attālums (m)	0	35	82,2	165	215	260	230,6	400	500	548	575	...
Laiks (s)	0	9	21	42	56	71	89	105	130	143	150	...

UZDEVUMS.2 GPS dati:

Inese

Māris

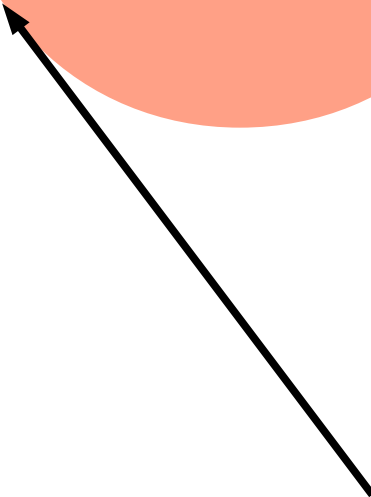
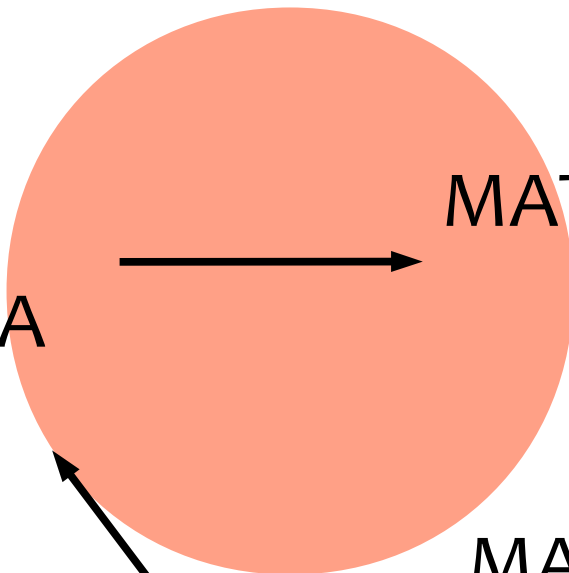
REĀLĀ
PROBLĒMA

MATEMĀTISKAIS
MODELIS

MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

Formulēšana

Pieņēmumi

Lietas, kuru ietekmi

neņemam
vērā

ņemam vērā,
bet nepētām

ņemam vērā
un pētām

Okamas
nazis

Ockham's razor

Shaving your hypothesis since 14th Century

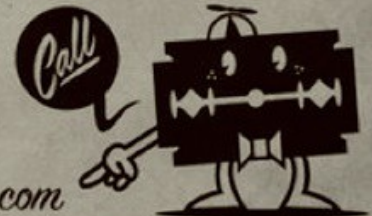

AMAZING!

*Applicable to:
Physics
Chemistry
Math
Biology
and many others!*

*"Entia non sunt
multiplicanda
praeter necessitatem"*

tokyocandies.com

REĀLĀ
PROBLĒMA

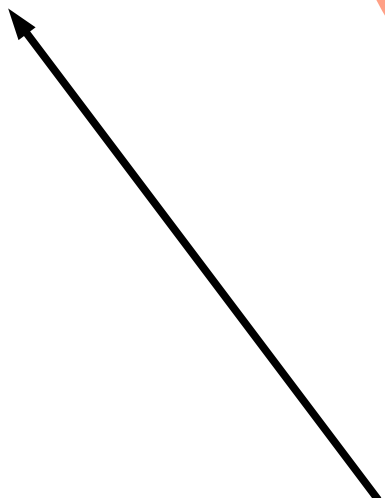
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

REĀLĀ
PROBLĒMA

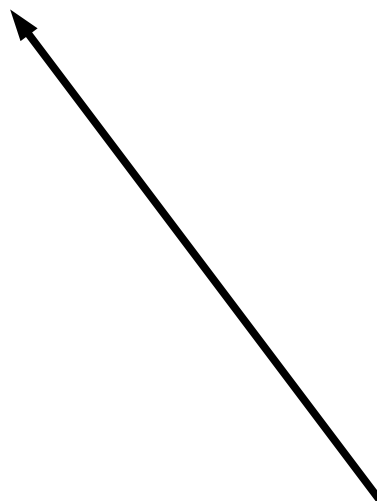
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

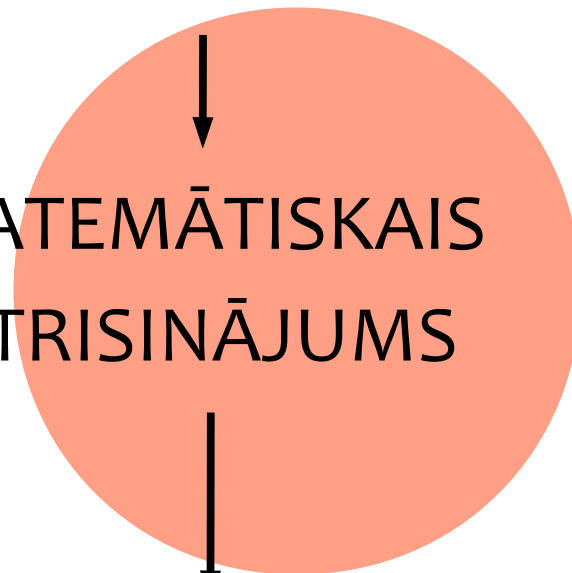
MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

REĀLĀ
PROBLĒMA

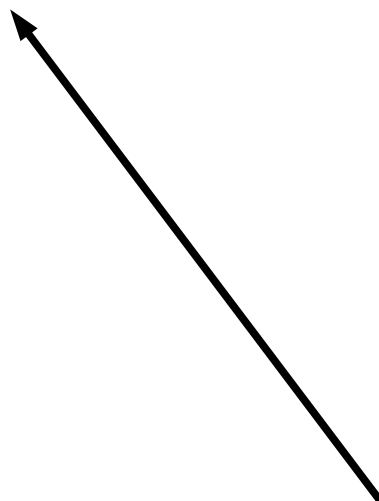
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

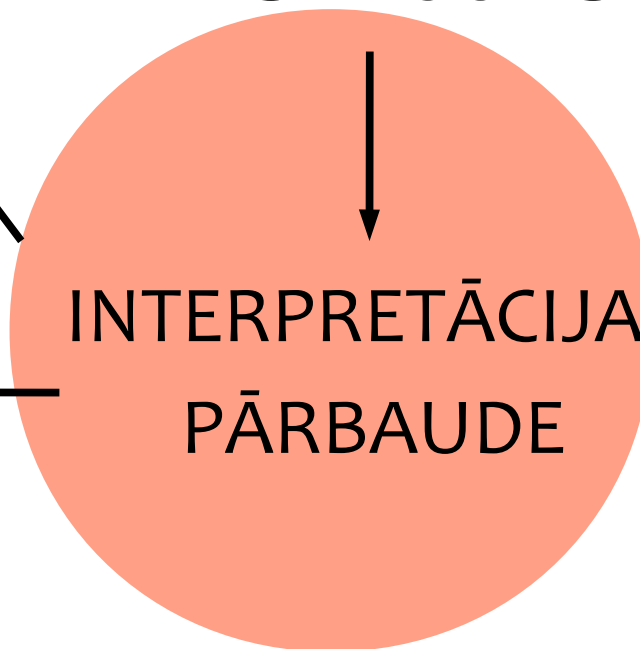
MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

Cik dzila ir aka?

Brīvā krišana

$$H = \frac{1}{2}gt^2$$

Cik dziļa ir aka?

H – akas dziļums

g – brīvās krišanas
paātrinājums

t=4

Cik dziļa ir aka?

H – akas dziļums

g – brīvās krišanas
paātrinājums

t=4

k – pretestības
koeficients

e ~ 2.71828183

Ievērojot gaisa pretestību

$$H = \frac{g}{k^2} (kt + e^{-kt} - 1)$$

Cik dziļa ir aka?

H – akas dziļums

g – brīvās krišanas
paātrinājums

t=4

k – pretestības
koeficients

e ~ 2.71828183

s – 343.2 m/s

Ievērojot skaņas izplatīšanās ātrumu gaisā

$$H = s \cdot (4 - t) = \frac{g}{k^2} (kt + e^{-kt} - 1)$$

$$H = \frac{1}{2}gt^2$$

$$H = \frac{g}{k^2}(kt + e^{-kt} - 1)$$

$$H = s \cdot (4 - t) = \frac{g}{k^2}(kt + e^{-kt} - 1)$$

$$g \sim 9,81 \text{ m/s}^2$$

$$t = 4 \text{ s}$$

$$k = 0,05$$

$$e \sim 2.71828183$$

$$s \sim 343.2 \text{ m/s}$$

Cik dziļa ir aka?

Brīvā krišana

$$H = \frac{1}{2}gt^2$$

78.48 m

levērojot gaisa pretestību

$$H = \frac{g}{k^2}(kt + e^{-kt} - 1)$$

73.50 m

levērojot skaņas izplatīšanās ātrumu gaisā

$$H = s \cdot (4 - t) = \frac{g}{k^2}(kt + e^{-kt} - 1)$$

66.74 m

REĀLĀ
PROBLĒMA

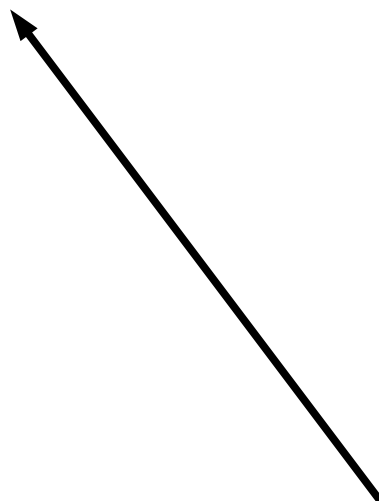
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

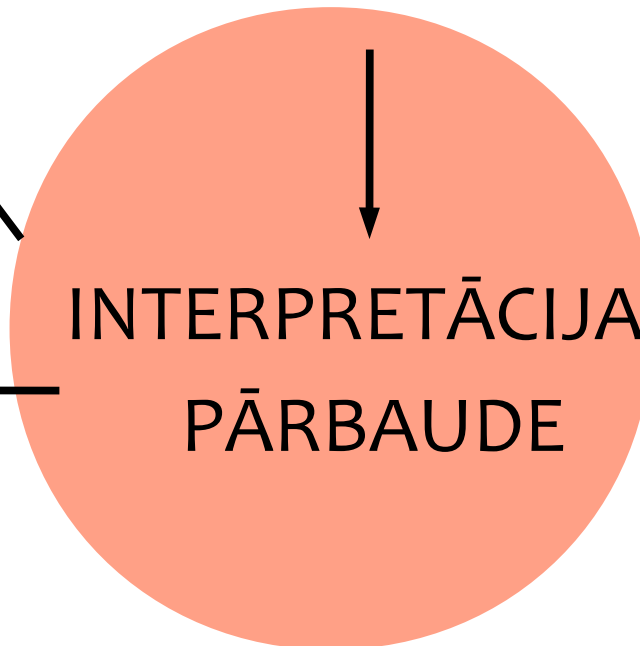
MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

INFEKCIJAS

$$N=S+I+R$$

S – vēl veseli (susceptible)

I – infekciozi (infected)

R – atveseļojušies vai miruši (removed)

β – vidējais aplipināšanas ātrums

γ – izveseļošanās ātrums

$$S_{t+1} = S_t - \beta \cdot I_t \cdot S_t$$

$$I_{t+1} = I_t + \beta \cdot I_t \cdot S_t - \gamma \cdot I_t$$

$$R_{t+1} = R_t + \gamma \cdot I_t$$

$$R_0 = \frac{\beta}{\gamma}$$

$$R_0 > 1, R_0 = 1, R_0 < 1$$

$$I_0 = \text{zināms}$$

Simulācija ar parametriem

$$N=9999$$

$$I_0=1$$

$$R_0=0$$

$$N=S+I+R$$

S – vēl veseli

I – infekciozi

R – atveseļojušies vai vakcinēti

β – vidējais aplipināšanas ātrums

γ – izveseļošanās ātrums

ν – vakcinācija

$$S_{t+1} = S_t - \beta \cdot I_t \cdot S_t - \nu \cdot S_t$$

$$I_{t+1} = I_t + \beta \cdot I_t \cdot S_t - \gamma \cdot I_t$$

$$R_{t+1} = R_t + \gamma \cdot I_t + \nu \cdot S_t$$

Simulācija

$$N=S+I$$

S – vēl veseli (susceptible)

I – infekciozi (infected)

β – vidējais aplipināšanas ātrums

γ – izveseļošanās ātrums

$$S_{t+1} = S_t - \beta \cdot I_t \cdot S_t + \gamma \cdot I_t$$

$$I_{t+1} = I_t + \beta \cdot I_t \cdot S_t - \gamma \cdot I_t$$

$$N=S+E+I+R$$

E – inficējies, bet neinfekciozs

β – vidējais aplipināšanas ātrums

γ – izveseļošanās ātrums

μ – dzimstības un mirstības parametrs

ν – vakcinācija

σ –

$$S_{t+1} = S_t + \mu(N - S_t) - \beta \cdot I_t \cdot S_t - \nu \cdot S_t$$

$$E_{t+1} = E_t + \beta \cdot I_t \cdot S_t - (\mu + \sigma) \cdot E_t$$

$$I_{t+1} = I_t + \sigma \cdot E_t - (\mu + \gamma) \cdot I_t$$

$$R_{t+1} = R_t + \gamma \cdot I_t - \mu \cdot R_t + \nu \cdot S_t$$

Simulācija

ZOMBIJI?

S+Z+R

S – vēl veseli

I – zombiji

R – miruši

β – vidējais aplipināšanas ātrums

α – zombiju iznīcināšanas ātrums

δ – nāves gadījumi

ξ – iespēja kļūt par zombiju

$$S_{t+1} = S_t + \Pi - \beta \cdot Z_t \cdot S_t - \delta \cdot S_t$$

$$Z_{t+1} = Z_t + \beta \cdot Z_t \cdot S_t + \xi \cdot R_t - \alpha \cdot Z_t \cdot S_t$$

$$R_{t+1} = R_t + \delta \cdot S_t + \alpha \cdot Z_t \cdot S_t - \xi \cdot R_t$$

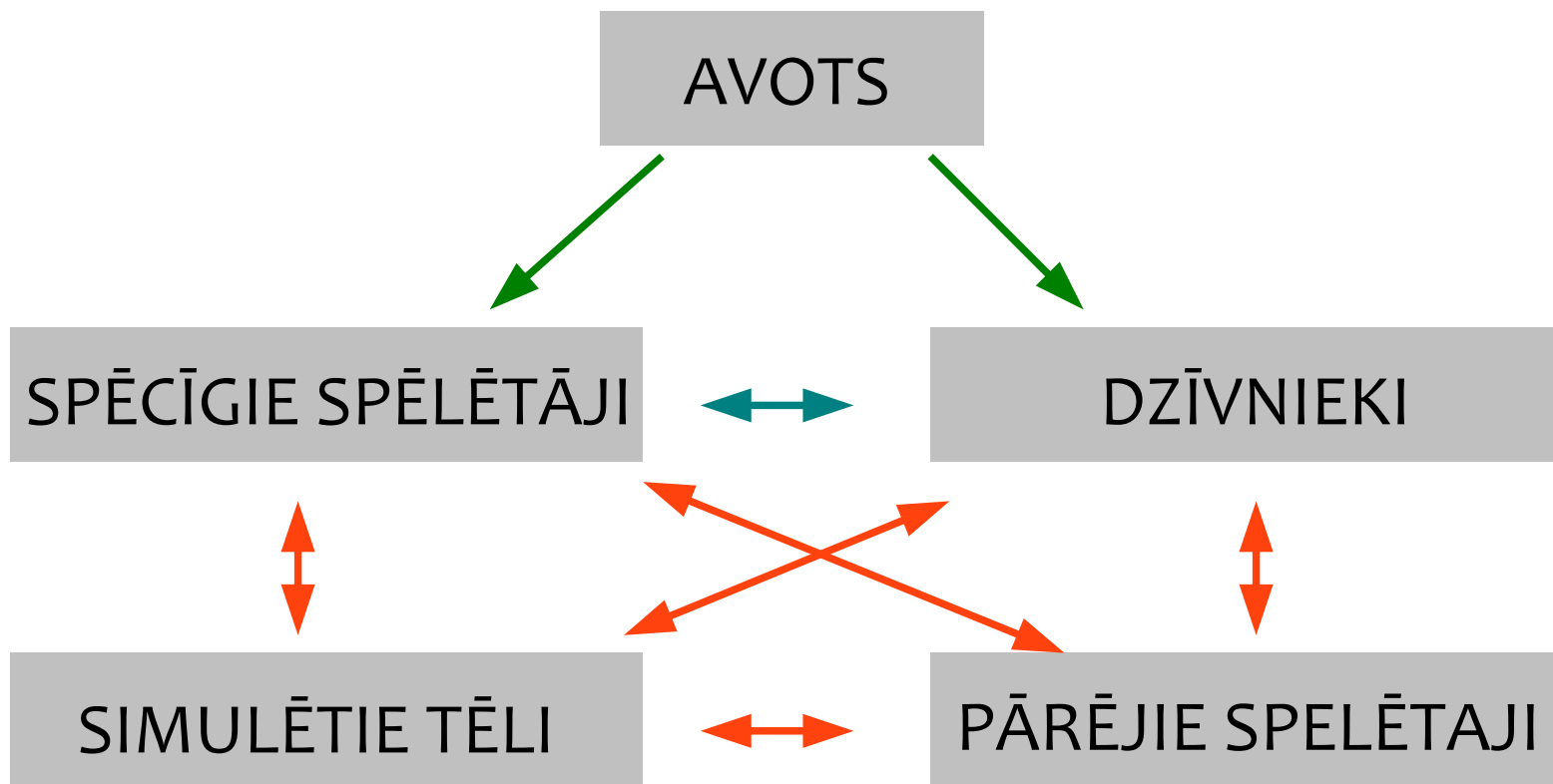

Corrupted Blood
Deals 263 to 337 damage every 2 sec.
Spreads to nearby allies.

WORLD OF WARCRAFT

For more patch information visit www.worldofwarcraft.com.

Amork dies.
You create: [Major Healthstone]

CORRUPTED BLOOD

REĀLĀ
PROBLĒMA

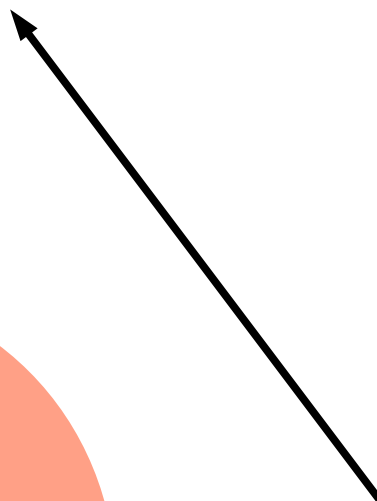
MATEMĀTISKAIS
MODELIS

MATEMĀTISKAIS
ATRISINĀJUMS

INTERPRETĀCIJA,
PĀRBAUDE

ATRISINĀJUMS,
REZULTĀTI

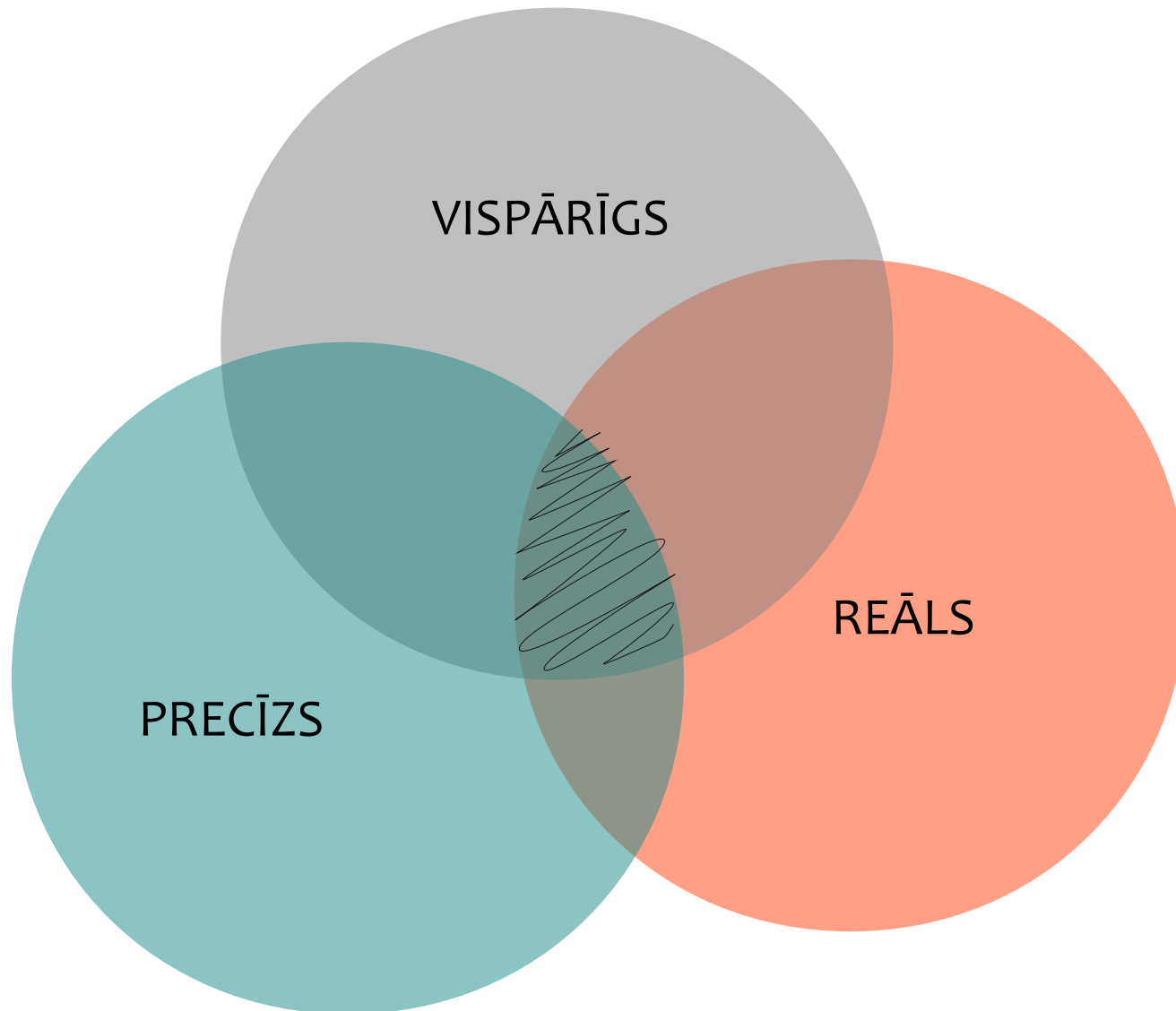
Publikācijas Konferences Grāmatas

Prezentēšana
Datu vizualizācija

MATEMĀTISKAIS MODELIS

Paldies!

